

TLT-Building
Marianna Ojala
Puunaulankatu 5
28100 Pori
marianna.ojala@tlt-e.fi

LAUSUNTO

15.2.2018

Dnro 83/2018

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto

Viite: Lausuntopyyntö 12.1.2018

110 kV VOIMAJOHTOHANKE IVALO-SAARISELKÄ

TLT Building Oy pyytää lausuntoa voimajohtohankkeesta Maanmittauslaitoksen tutkimuslupahakemusta, Energiavirastolle tehtävää hankelupahakemusta sekä valtioneuvostolle tai Maanmittauslaitokselle tehtävää lunastuslupahakemusta varten.

Tunturiverkko Oy suunnittelee 110 kV voimajohtohanketta, joka sijoittuu Ivalon ja Saariselän välille. Johtoreitin pituus on noin 34 km. Tällä hetkellä alueella on 220 kV voimajohto. Uusi voimajohto kulkisi pääosin 220 kV voimajohdon rinnalla lukuun ottamatta Saariselän läheisyyttä, missä se käy Raiviovaarassa metsäautotien rinnalla.

Hanke sijoittuu kokonaisuudessaan Ivalon paliskunnan alueelle. Paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella ja saamelaisten kotiseutualueella. Paliskunnan poronhoito perustuu porojen ympärivuotiseen vapaaseen laiduntamiseen luonnonlaitumilla.

Poronhoidon huomioon ottaminen hankkeessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (poronhoitolaki, PHL 848/1990, 3§). Ivalon paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään, että ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.” Voimajohtohanke sijoittuu ainakin osittain valtion maalle.

Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poronhoitoa turvataan myös valtioneuvoston päätöksellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VAT). Pohjois-Lapin maakuntakaavassa määrätään koko

kaava-alueita koskevilla yleismääräyksissä: ”Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Metsätaloutta, turvetuotantoa, matkailutoimintoja ja loma-asutusta suunniteltaessa on otettava huomioon porotalouden tärkeät alueet. Suunniteltaessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.” Viimeinen lause laajentaa valtion viranomaisen neuvotteluvollisuuden myös muille suunnittelijoille. Neuvotteluissa tulee päästä sopimukseen asioista, joilla turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Hyvä neuvottelumenettely edellyttää neuvotteluiden aloittamista ajoissa, kun asioihin vielä voidaan vaikuttaa. Paliskunnan kanssa on tavattu hankkeen selvitystöiden yhteydessä. Mikäli Ivalon paliskunta niin vaatii, tulee neuvotteluita järjestää myös hankkeen jatkovaiheissa.

Hankkeen vaikutukset poronhoidolle ja niiden lieventämiskeinot

Suunnitellun voimajohdon pituus on noin 34 km, josta uuteen aukkoon sijoitetaan 7-9 km. Nykyisen voimajohdon johtoalue on leveydeltään 48 metriä, josta puutonta aukeaa on 28 metriä. Uuden johtoaukean sijoittuessa nykyisen rinnalle johtoalue levenee niin, että uuden aukean alueen leveys on 53 metriä ja koko johtoalueen leveys 73 metriä. Uudessa maastokäytävässä johtoalueen leveys on 46 metriä, josta avointa johtoaukeaa on 26 metriä. Hankkeen vaihtoehtoista jatkosuunnitteluun valittu VE 2 aiheuttaa todennäköisesti poronhoidolle vähemmän haittaa kuin muut esillä olleet vaihtoehdot, sillä se sijoittuu pääosin samaan käytävään olemassa olevan voimajohdon kanssa.

Hankkeessa on tehty ympäristöselvitys, jossa on arvioitu vaikutuksia poronhoitoon. Sen yhteydessä on haastateltu Ivalon paliskunnan poroisäntää. Laitumien pinta-alamuutoksia kohdistuu 0,85 neliökilometrille. Hanke voi vaikeuttaa poronhoitotöitä, mikäli poroja on vaikeampi kuljettaa johtoaukean alitse helikopteria käytettäessä. Johtoaukealta raivattavan puuston kannot voivat olla turvallisuusriski maastoajoneuvoilla liikuttaessa, mikäli puusto raivataan talvella ja siitä jäävät kannot ovat ylipitkiä. Tätä haittaa voidaan lieventää raivaamalla aukeat vähäisen lumen tai kesämaan aikana. Usein johtoaukeilla on muita liikkujia, mikä voi lisätä poroihin ja poronhoitotöihin kohdistuvaa häiriötä alueella. Tässä hankkeessa on kuitenkin pääosin kyse olemassa olevasta aukosta, jolla jo ennestään on liikennettä (kelkkareitti/ura). Rakentamisen aikaista häiriötä todennäköisesti kuitenkin aiheutuu ja häiriö on syytä ajoittaa poronhoidolle merkittävien aikojen (esim. vasoma, vasanmerkintä, erotukset) ulkopuolelle. Porotokkia esimerkiksi kuljetetaan Moitakurun erotusaitapaikalle nykyistä voimajohtoaukeaa pitkin vasanmerkintään keskikesällä. Tämä ei onnistu, jos vastassa on rakentamisaikaista melua tai liikettä. Rakentamisen ajankoh-tien yhteensovittamisesta poronhoitotöiden kanssa tulee olla yhteydessä paliskuntaan.

Hanke vaikuttaa paliskunnan pääerotusaidan, Moitakurun, yhteydessä sijaitseviin proaitarakenteisiin. Moitakurussa käsitellään erotuksissa lokakuusta helmikuuhun noin 70 % paliskunnan poroista ja vasanmerkinnässä kesä-heinäkuussa 70-80 % paliskunnan poroista. Ympäristöselostuksen tekstissä mainittu Saarijukko-ojan aita on Moitakurun syöttöaita. Syöttöaidan rakenteita joudutaan ilmeisesti siirtämään

voimajohtohankkeen yhteydessä, jotta verkkoaitaa ei jää voimajohdon alle. Nykyiselle 220 kV:n ja jatkossa entistä laajemmalle voimajohtoaukealle poikittain sijoittuu lisäksi verkkoaidasta tehty kuja, jota pitkin poroja kuljetetaan Moitakuruun kesämerkintöjen ja syys/talvierotusten yhteydessä lukuisia kertoja vuodessa, satoja tai jopa tuhat poroa kerrallaan. Moitakurun pääerotusaidan toiminnan kannalta kuja on välttämätöntä säilyttää alueella. Sen rakenteita ei voi siirtää, sillä se on yhteydessä aitakokonaisuuksiin nelostien molemmin puolin. Tämä tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa: on ratkaistava, tuleeko esimerkiksi aitarakenteita maadoittaa tai korvata puuaidalla tai voivatko ne jäädä sellaisenaan johdon alle. Tämä ei käynyt ympäristöselosteesta ilmi. Myös voimajohdon pylväiden sijoittelu on syytä tehdä niin, että vältetään sijoittamasta niitä kujaan.

Ympäristöselosteen mukaan johdon omistaja on sitoutunut *osallistumaan* aitojen siirrosta aiheutuviin kustannuksiin. Johdon omistajan *tulee korvata täysimääräisinä* aidan siirrosta ja muutostöistä aiheutuvat kustannukset paliskunnalle. Paliskunnalle tulee myös korvata muut hankkeesta aiheutuvat haitat ja kustannukset. Ivalon paliskunta tulee osallistaa poronhoidon rakenteiden osalta hankkeen tarkempaan suunnitteluun ja hankkeen jatkomenettelyihin. Paliskunnalle tulee taata tiedonsaanti hankkeen jatkosuunnittelun ja rakentamisen aikana.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao